

Digitalna 3D rekonstrukcija gigantske prapovijesne grobnice

Rijetki jantar i zlato iz opljačkanog Jalžabeta na izložbi

Riječ je o predmetima starijeg željeznog doba i najvećoj istrazenoj vladarskoj grobnici istočnohalštatske kulture u Europi

 Romina Peritz

U Zlatnoj dvorani palače Vojkffy-Paravić na Gornjem gradu u petak će biti premijerno predstavljano blago iz Jalžabeta, jednog od najpoznatijih arheoloških lokaliteta u našoj zemlji koje je prije nekoliko godina bilo u središtu pozornosti medija i javnosti zbog velike pljačke koja se dogodila ondje.

Pljačkaši su u međuvremenu uhićeni i sada je pred nama prvi pogled u sve ono što su arheolozi iz Instituta za arheologiju tijekom posljednje četiri godine na tom lokalitetu - jednom od najbolje očuvanih monumentalnih kraljika starijega željeznog doba u Europi koje datira iz sredine 6. stoljeća pr. n. e. - pronašli, a restaurirali stručnjaci iz Hrvatskog restauratorskog zavoda. A riječ je o senzaciji - rijetkim i luksuznim predmetima od zlata i jantara, primjercima vrhunskog umjetničkog obrta iz tog vremena.

Na lomači sa životinjama

Predmeti su pronađeni u grobnom humku zvanom Gomila - najvećoj dosad istrazenoj vladarskoj grobnici istočno halštatske kulture u Europi. - Jedan je to od najljepših primjera prapovijesne grobne arhitekture uopće - kaže za Jutarnji voditelj istraživanja, arheolog Saša Kovačević. Visoka osam i promjera gotovo 65 metara, u njoj je, smatraju arheolozi, pokopana važna osoba, vjerojatno halštatski knez koji je spaljen na lomači sa životinjama koje su žrtvovane za pogrebnog obreda.

Istraživanje lokaliteta Jalžabet počelo je 2017. godine u sklopu projekta EU "Monumentalni kraljici starijega željeznog doba

Podunavlja" koji je povezo arheološku baštinu i turizam te u kojemu je sudjelovalo 11 partnera iz pet srednjoeuropskih zemalja.

Kao pljačka katedrale

Pri obavljanju završnih priprema za nedestruktivna istraživanja arheološkog krajolika na lokalitetu Bistričak 2017., u središtu kojega je i gigantska prapovijesna grobnica, međutim, naši su arheolozi otkrili da je Gomila teško oštećena tijekom pljačke.

- Riječ je o kaznenom djelu kulturocida. To je kao da provalite u zagrebačku katedralu i ispraznite riznicu. Da nismo počeli s iskapanjima, vjerojatno bi sve odnijeli, a nitko ne bi uopće znao da je tumul opljačkan. Okvirno je petina grobnice oštećena u vandalskoj pljački - kaže Kovačević. Zbog opasnosti od daljnje oštećenja tog vrijednog arheološkog spomenika uslijedila su zaštitna arheološka istraživanja interventnim sredstvima Ministarstva kulture. Uz kraljevsku grobnicu Filipa II. Makedonskog u Vergini (otvorena za posjetitelje 1993.), Százhalombattu u Mađarskoj (1996.) ili Hochdorf u Njemačkoj (1991.), Gomila se svrstava među rijetke arheološke spomenike toga tipa u Europi. U planu je zato muzej, odnosno prezentacijski centar ili arheološki park, gdje će se predstavljati nalazi. □